

Helsingin
kaupunginmuseon
asiakaslehti
Helsingfors
stadsmuseums
kundtidning

2 | 2003

sofia

Helsingfors *4.8.2003*

Helsingissä 4.8.2003

Kaupunginmuseon syyskausi alkaa suuren muutoksen merkeissä: museonjohtaja Leena Arkio-Laine on siirtynyt eläkkeelle 1.8.2003 lukien. Taakse jää vuonna 1971 alkanut ura kaupunginmuseossa ensin rakennustutkijana ja vuodesta 1991 museonjohtajana. Hänen johtajakaudellaan kaupunginmuseo on edelleen vahvistanut kuvaansa korkeatasoisena museona, kasvanut ja laajentunut sekä saavuttanut mainetta ja kunniaa näyttelyillään.

Pitkäaikaisen museonjohtajan ja työtoverin hyvästeleminen herättää sekä kiitollisuuden että haikeuden tunteita. Voimme kaikki, niin museolaiset kuin museon asiakkaatkin, yhtyä lämpimään kiitokseen Leena Arkio-Laineelle uutterasta työstä kaupunginmuseon, Helsingin ja helsinkiläisten parhaaksi.

Museon työ kuitenkin jatkuu. Vahvan ja värikkään johtajan lähtö merkitsee kaupunginmuseolle uuteen, erilaiseen vaiheeseen astumista. Uuden johtajan ja koko museon keskeisenä lähivuosien haasteena on toiminnan ytimen eli hyvin hoidettujen, monipuolisten kokoelmien ja tietovarantojen turvaaminen ja kehittäminen, jotta voimme edelleenkin tuottaa vankalta pohjalta kiinnostavia ja elämyksellisiä näyttelyitä ja julkaisuja sekä tarjota muita museoammatillisia palveluita. Tähän haasteeseen vastaamisesta voitte jälleen lukea lehtemme syysnumeron sivuilta.

Esitän lämpimät kiitokseni Kaupunginmuseon ystävälle, jonka tuen ansiosta Sofia voidaan edelleen postittaa tilaajille.

Värikästä syksyä!

Tiina Merisalo
va. museonjohtaja

Stadsmuseets höstsäsong börjar i förändringarnas tecken: museidirektör Leena Arkio-Laine har gått i pension fr.o.m. 1.8.2003. Hon lämnar bakom sig en karriär som byggnadsforskare sedan år 1971 och som museidirektör sedan 1991. Under hennes ledning har stadsmuseet vuxit och ytterligare förstärkt sin bild som ett högklassigt museum samt nått beröm med sina utställningar.

Att ta avsked av en långvarig museidirektör och arbetskamrat väcker både känslor av tacksamhet och vemod. Vi torde alla, såväl museifolket som museets kunder, kunna ena oss i ett varmt tack till Leena Arkio-Laine för hennes idoga arbete för stadsmuseet och för Helsingfors och helsingforsbornas bästa.

Museets arbete fortsätter dock. En stark och färggrann direktörs avsked betyder ett nytt, annorlunda skede för stadsmuseet. Den centrala utmaningen till den nya direktören samt till hela museet är att bevara och utveckla kärnan i vår verksamhet, våra värskötta, mångsidiga samlingar och kunskapsresurser, så att vi även i fortsättningen kan producera intressanta och upplevelserika utställningar och publikationer samt erbjuda annan museal service. Hur man har svarat på utmaningen, kan ni läsa i höstnumret av denna kundtidning.

Jag vill rikta ett varmt tack till Stadsmuseets vänner r.f. Tack vare deras stöd kan Sofia-tidningen fortsättningsvis postas till alla prenumeranter.

Jag önskar er en färgrik höst!

Tiina Merisalo
tf. museidirektör

solia 2/2003
Helsingin
kaupunginmuseon
asiakaslehti
Helsingfors
stadsmuseums
kundtidning

Päätoimittaja/Huvudredaktör Tiina Merisalo, va. museonjohtaja/tf. museidirektör **Toimitus/Redaktion** Helsingin kaupunginmuseo, tutkija-tiedottaja Jere Jäppinen **Osoite** PL 4300, 00099 Helsingin kaupunki, puhelin (09) 169 3933, telekopio (09) 667 665 **Adress** PF 4300, 00099 Helsingfors stad, telefon (09) 169 3933, telefax (09) 667 665 **Kotisivu/Hemsida** www.hel.fi/kaumuseo **Sähköposti/E-post** kaupunginmuseo@hel.fi **Ulkoasu/Lay out** Laine & Sandqvist **Kirjapaino/Tryck** Suomen Graafiset Palvelut Oy ISSN 1457-9049. Seuraava lehti ilmestyy tammikuussa. Följande nummer utkommer i januari.

- 4 Tukholman perintöä,
Pietarin tuliaisia
- 7 Venäläisyyttä Helsingissä
- 8 Meritaidetta
merenrantahuvilassa
- 10 Pientä ja painavaa,
kaunista ja karheaa
- 12 Elämäntyö
rakkaudesta Helsinkiin
- 14 Föremålen berättar
om livet i staden
- 16 Muistolaatat tuovat
historian ihmisten tasolle

18 Sofian uutisia

- 20 Helsinki Helsingin alla
- 22 Brief in English
- 22 Programme for Autumn
and Winter 2003
- 23 Program för hösten
och vintern 2003
- 24 Syksyn ja talven
2003 ohjelma

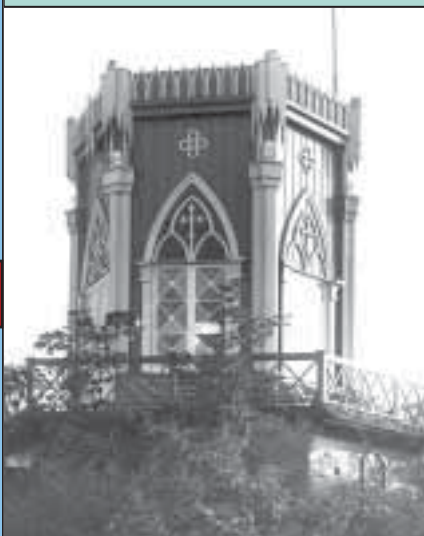
Kansikuva: "1809 – eri teille" -näyttely tarjoaa valikoiman osin ennen näkemättömiä loistoesineitä kaupunginmuseon kokoelmista. Pronssisten, empiretyylisten kynttelikköjen kynttilänpidikkeitä kannattelevat pienet puttohahmot.

Kuva: Helsingin kaupunginmuseo/Esko Toivari

- ## 8
- Meritaitteen monimuotoisuuteen voi tutustua John Nurmisen Säätiön näyttelyssä Hakasalmen huvilassa.

Lyonel Feininger (1871-1956): Kalastuskutteri, 1933. WISM, Hampuri.

10

Jopa yksi Sompasaaren näköalatornin seinä on päätynyt kaupunginmuseon rakennusosakokoelmaan.

- ## 14
- Trumpinnar med vilka Reino Laine trummade sig till stadsfullmäktigen år 1996 berättar också om stadens historia.

Teksti: Eva Packalén, tutkija

Kuvat: Helsingin kaupunginmuseo/Esko Toivari

Tukholman perintöä, Pietarin tuliaisia

Helsingin kaupunginmuseo tarjoaa Pietarin 300-vuotisjuhlavuonna sekä helsinkiläisille että pietarilaisille näyttelyn, joka kertoo Helsingistä idän ja lännen välissä. Sederholmin talossa lähtökohtana ovat dramaattiset vuodet 1808–09, jolloin Suomen ja Ruotsin tiet erkanivat.

Haminan rauhassa 1809 määriteltiin Ruotsin ja Venäjän uusi raja. Hävityn sodan myötä menetetty Suomi liitettiin Venäjän valtakuntaan autonomisena suuriruhtinaskuntana. Tämä merkitsi Suomelle ja sen tulevalle pääkaupungille Helsingille muutoksia, jotka näkyvät kaupungissa yhä.

Suomi kuului aina itsenäistymiseen saakka Venäjän vaikutuspiiriin, jossa olot poikkesivat kulttuurisesti ja poliittisesti vanhasta emämaasta. Suomi oli osa suur-

valtaa ja yksi Venäjän valtakunnan reunalueista. Helsingissä uuden vallan vaikutukset korostuivat, sillä tänne rakennettiin virkamieshallinto ja kaupunki sai uudenlaisen sotilaallisen roolin. Helsinki täyttyi hallinto- ja kasarmirakennuksista. ”1809 – eri teille” kertoo esineiden, kuvien ja tarinoiden kautta Suomen uusista yhteyksistä Venäjälle, mutta myös vanhoista siteistä Ruotsiin. Yhtenä juonteena näyttelyssä on Suomen sota ja sen muisto.

Suomen sota ja Helsinki

Aleksanteri I vieraili Helsingissä aurinkoisena maaliskuun päivänä 1809. Hänen adjutanttinsa, kenraali ja ruhtinas Gagarin kirjoitti myöhemmin Viaporin mahtavasta linnoituksesta, jonka ”Ruotsin leijonat rakensivat Venäjän kotkille”. Viaporin maaliskuussa 1808 alkanut piiritys toi Helsingin Suomen sodan näyttämölle. Samalla helsinkiläinen siviiliväestö kohtasi kasvoista kasvoihin vieraan valloittajan. Kaupungin asukkaat tunsivat aluksi pelkoa ja kauhua, mutta piirityksen kestäessä ilmapiiri vapautui, mitä edisti venäläisten tietoinen rauhoituspolitiikka.

Näyttelyn ”1809 – eri teille” johdantona on Suomen sota ja sen aika Helsingissä. Suomen sota ei ollut irrallinen tapahtuma vaan liittyi suurvaltapolitiikkaan. Aleksanteri I:n ja Napoleonin 1807 tekemä Tilsitin sopimus sinetöi Suomenkin kohtalon. Venäjä sai valtuudet painostaa Ruotsia

Napoleonin tappio ikuistettiin Venäjällä tupakkapussin kylkeen. Painokuvassa Napoleon antautuu Fontainebleau'n linnassa 20.4.1814, mistä myös kuvan venäjänkielinen teksti kertoo.

Keisari Aleksanteri I:n rintakuva sai koristaa jopa hajuvesipullon korkkia. Pullo on kuulunut Aurora Karamzinin sedän, maaherra G. F. Stjernvallin (1767–1815) perheelle.

vaikka voimakkein Englannin vastaiseen kauppasaartoon. Venäläiset ylittivät Suomen rajan helmikuun lopulla 1808. Helsingissä ei käyty suuria taisteluja. Kolmasosa kaupungista tosin paloi marraskuussa 1808, mutta syynä tulipaloon oli erään rengin huolimattomuus, ei sota.

Miehitysaikana Helsingissä järjestystä valvoi venäläinen komendantti. Nykyisen Senaatintorin reunalla sijaitsevasta kauppias Bockin talosta tehtiin venäläisen upseeripäällystön asuintalo. Sama rakennus toimi sittemmin kenraalikuvernöörin väliaikaisena virka-asuntona arkkitehti Carl Ludvig Engelin uudistamassa asussa. Lähes taistelutta antautuneesta Viaporista tuli autonomian aikana muiden Suomenlahden linnoitusten tavoin osa Pietarin sotilaallista suojavyöhykettä.

Pääasiassa Pohjanmaalle keskittyneet sotatoimet loppuivat Suomen alueella 19.11.1808 Olkijoella solmittuun aselepoon, jonka jälkeen armeija vetäytyi Ruotsin puolelle. Huono sotamenestys koitui myös Ruotsin kuninkaan kohtaloksi: Kustaa IV Aadolf syöstiin vallasta keväällä 1809. Uudeksi kruununperilliseksi valittiin ranskalainen Jean-Baptiste Bernadotte.

Empirehuonekalujen eleganssia: 1800-luvun alun mahonkiviilitetty koivutuoli, joka on koristettu kullatuin veistöksin.

Ero Ruotsista

Näyttelyssä tuodaan esille myös, miten Ruotsissa suhtauduttiin Suomen ja Ruotsin monisatavuotisen valtiollisen yhteyden katkeamiseen. Yleistä mielipidettä on vaikea hahmottaa, sillä Ruotsin lehdistössä vallitsi asiasta lähes täysi hiljaisuus. Ruotsin virallisessa ulkopoliitikassa pyrittiin hyviin suhteisiin Venäjän kanssa, vaikka kulttuurielämässä ilmenikin aika ajoin Venäjän-vastaisuutta, jonka yhteydessä Suomen asema ja revanssihenki nousivat esille.

Valtioero ei merkinnyt jyrkkää muutosta Suomen ja Ruotsin välisessä kaupassa. Tervaa, voita, kalaa ja halkoja vietiin Tukholmaan kuten ennenkin. Muuttoliikemaiden välillä jatkui molempiin suuntiin, ja kesti kauan, ennen kuin ruotsalaiset alkoivat pitää suomalaisia ulkomaalaisina.

Ruotsin perintönä Suomessa säilyivät jo Porvoon valtiopäivillä maaliskuussa 1809 vahvistetut lait ja luterilainen uskonto. Maiden väliset kulttuuriyhteydet säilyivät, ja esimerkiksi Johan Ludvig Runebergistä, joka Väinö Stoolin tarinoillaan nosti Suomen sodan sankarit kansallishenkeä luoviksi esikuviksi Suomessa, tuli myös Ruotsissa suosittu ja palkittu kirjailija. Ruotsalaiset samastuivat 1800-luvun jälkipuolella paljolti juuri Runebergin luomaan kuvaan Suomesta.

Venäjä ja Pietarin vaikutus

Suomalaiset hyödynsivät Venäjän valtakunnan tarjoamia mahdollisuuksia monin tavoin. Lähellä sijaitsevasta keisarin asuinpaikasta, yli 200 000 asukkaan Pietarista, tuli suomalaisille tärkeä keskus ja koulutuspaikka. Virkamiehille ja sotilaille avautui korkeita virkoja, ja Helsingin porvarit oppivat nopeasti käyttämään hyväkseen virkamiesten Pietarin-yhteyksiä.

Pietarissa työskennelleet suomalaiset välittivät monia vaikutteita Helsinkiin. Virkamiehet toivat kaupungista hankkimansa huonekalut mukanaan Suomeen, ja niitä hankittiin myös uusiin virastoihin ja julkisiin rakennuksiin. Kisällivaellusten kohteena Pietari oli ylivoimaisesti suosituin. Sotaväen mukana tulleet venäläiset kauppiat puolestaan loivat uusia teolli-

Vänrikki Stoolin tarinoille omistettujen pelikorttien kuvituksena on Albert Edelfeltin ja muiden taiteilijoiden piirroksia ja etsauksia sekä valokuvia. Kuvien alla on Runebergin tekstejä alkuperäiskielellä tai Otto Mannisen suomennoksina.

suudenhaaroja Helsinkiin. Sinebrychoffin ja Kiseleffin nimet ovat edelleen tuttuja helsinkiläisille.

Vaikka Venäjällä slavofililit vaativat jo 1800-luvun puolivälissä vähemmistökansojen venäläistämistä, Suomen suuriruhtinaskunnassa venäläisvalta pyrki edistämään suomenkielisen kulttuurin kehitystä. Tarkoituksena oli etäännyttää kansaa entisestä emämaasta Ruotsista. Aleksanteri II:n hallituskausi tuki Suomen autonomista kehitystä, ja pitkän tauon jälkeen valtiopäivät kokoontuivat 1863. Suomen erikoisasema alkoi murentua 1880-luvulta lähtien, mutta samaan aikaan käsitys Suomen valtiollisesta asemasta vahvistui.

Suomen sodan muisto

Yksi näyttelyteema on suomalaisuuden rakentuminen osin Suomen sodan muiston kautta. Topeliuksen aloitteesta 1840-luvulla käytiin vilkasta keskustelua siitä, onko Suomen kansalla historiaa. Kuin todisteeksi kansallisesta menneisyydestä Runeberg julkaisi ruotsin kielellä 1848 Vänrikki Stoolin tarinat, joka sai heti suuren suosion. Helsingissä sitä myytiin ilmestymispäivänä 325 kappaletta. Yksin jätetyn Suomen kansan sankareiksi Runeberg nosti tavalliset sotilaat ja upseerit,

joiden muistoa erilaiset juhlat ja populaari kuva- ja esinemaailma ovat sittemmin ylläpitäneet. Vänrikkien muisto elää edelleen myös Helsingin kadunnimissä.

Empiretyyli kulkeutui Pietarista myös helsinkiläisten käsityöläisten tuotantoon. Kullatun, empiretyylisen, griipein eli aarnikotkin koristellun konsolipöydän on valmistanut Helsingissä vuosina 1825–40 toiminut C. C. Sjöbergin peilitehdas. Vastarestauroitu pöytä on ensimmäistä kertaa näytteillä.

Suomen yhteinen historia Ruotsin ja Venäjän kanssa herättää yhä vahvoja tunteita. Esiin nousevat toisaalta ennakkoluulot ja myytit, toisaalta yhteenkuuluvuuden ja tuttuuden tunteet. Molempien maiden perinnöstä on etsitty omakuvan rakennusaineita. Ruotsin perintönä meille siirtynyt yhteinen käsite- ja aatemaailma on abstrakti ja vaikeasti hahmotettava. Suomen mutkikas suhde ensin Venäjään ja sitten Neuvostoliittoon on taas pakottanut jatkuvaan poliittiseen uudelleenarviointiin. Molempien maiden perinteet elävät kuitenkin myös monissa arkisemmissä asioissa kuten ruokakulttuurissa, kielessä tai juhlatavoissa – ihmisten elämässä.

1809 – eri teille
Sederholmin talo, Aleksanterinkatu 16–18
ke–su klo 11–17

Venäläisyyttä Helsingissä

Helsingin kaupunginmuseo esittelee Helsingin venäläistä perintöä syksyllä 2003 myös Pietarin kaupunginmuseossa Pietari-Paavalin linnoituksessa. Venäläisyyttä Helsingissä -näyttely on osa Suomen virallista ohjelmaa 300-vuotisjuhliin viettävässä Pietarissa.

Näyttely kertoo autonomian ajan Helsinkiin olennaisesti kuuluneesta venäläisyydestä, jonka muisto on säilynyt vain museossa, ja sen rinnalla kaupungin elävästä venäläisestä perinteestä. Näyttely kertoo paitsi venäläisistä Helsingissä myös Venäjällä vaikuttaneista helsinkiläisistä.

Helsinkiläisten ja venäläisten yhteyksillä on pitkät juuret. Jo 1500-luvun lopulla Helsingissä asui kaksi venäläistä. Ruotsin vallan aikana helsinkiläiset ja venäläiset kohtasivat useimmiten sodassa. Pietarin kaupungin perustaminen 1703 Suomenlahden pohjukkaan ja Venäjän rajan siirtyminen länteen olivat Helsingin kehitykselle tärkeitä. Pieni ja vaatimaton kaupunki vaurastui ja kasvoi, kun Ruotsi perusti sen

edustalle laivastotukikohdaksi idän uhkaa vastaan Viaporin merilinnoituksen.

Suomen joutuminen vuonna 1809 Venäjän keisarikunnan osaksi autonomisena suuriruhtinaskuntana oli Helsingin kannalta ratkaiseva käänne, sillä keisari Aleksanteri I teki 1812 Helsingistä pääkaupungin. Hän määräsi kaupungin rakennettavaksi kokonaan uudelleen vastaamaan uutta asemaansa ja korostamaan keisarin valtaa. Uusklassinen Helsinki muistutti Pietaria. Keisarin Helsingistä on yhä jäljellä kuuluisa empirekeskusta ja joitakin keisari-perheen mukaan annettuja kadunnimiä.

Venäjän vallan aika toi Helsinkiin myös venäläisten sotilaiden, kauppiaiden ja virkamiesten ortodoksisen uskonnon. Kirkot,

hautausmaa ja värikkäät uskonnolliset seremoniat antoivat kaupungille venäläistä leimaa. Myös venäläinen sotaväki kasarmeineen, paraateineen ja vieraine tapoineen leimasi katukuvaa. Pietarilainen ylhäisö vietti kesiään Kaivopuistossa 1830–40-luvuilla ja jätti jälkensä seuraelämän perinteisiin. Myös ruokakulttuuri sai uusia piirteitä: muun muassa jäätelö, tee ja monet leivonnaiset, tupakasta puhumattakaan, olivat suosittuja venäläistuotteita.

Näyttelyyn on valittu esineitä, kuvia, arkistomateriaalia ja taideteoksia, jotka ovat venäläistä alkuperää tai liittyvät venäläisyyteen. Esillä on muun muassa Venäjän armeijassa palvelleiden helsinkiläisen Erik von Willebrandtin Venäjällä voitettuja kilparatsastuspalkintoja ja vallankumouksen jälkeen emigranttina Helsinkiin muuttaneen pietarilaisen insinöörin Nikolai Russoffin runsaan testamenttilahjoituksen hopeaa ja kristallia. Näytteillä on myös venäläisten taiteilijoiden Helsinki-näkymiä 1800-luvun alkupuoliskolta.

Venäjällä asemansa saavuttaneista helsinkiläisistä näyttelyssä esitellään von Willebrandtin ohella myös everstinna Aurora Karamzin, jonka sadunhohtoinen elämä kiehtoo yhä. Valokuvien kautta tulee tutuksi myös kenraalikuvernöörin adjutantti, eversti Ivan Timiriasew, joka liikkui kameroineen ahkerasti Helsingin kaduilla ja puistoissa 1910-luvulla.

Venäläisyyttä Helsingissä
Pietarin kaupunginmuseo
Pietari-Paavalin linnoitus
13.9.–31.10.2003

Venäläinen jäätelö-
kauppias Ateneumin
edustalla 1898.

Teksti: Jere Jäppinen, tutkija
Kuvat: John Nurmisen Säätiö

Meritaidetta merenrantahuvilassa

Hakasalmen huvila tarjoaa oivat puitteet John Nurmisen Säätiön suurelle meritaidenäyttelylle – onhan huvilasta aikoinaan voinut ihailla merinäköalaa!

Hakasalmen huvila rakennettiin 1840-luvulla kauas Helsingin keskustan ulkopuolelle, Kluuvinlahden rannalla kohoavalle kumpareelle. Avarat näköalat vetten yli kohti Kaisaniemen puistoa kuitenkin katosivat varsin pian, kun rautatielle tehtiin pengeri salmen poikki. Lopulta koko Kluuvinlahti kuivatettiin ja Hakasalmen huvilasta saatiin katsella ratapihaa...

Ainutlaatuisia merimaalauksia ainutlaatuisesta kokoelmasta

Syksyllä Hakasalmen huvilassa voi jälleen eläytyä merellisiin tunnelmiin, kun John Nurmisen Säätiö tuo taloon ”Meritaiteen mestareita” -näyttelynsä. Yli 120 maalauksen kokonaisuus antaa monipuolisen kokonaiskuvan eurooppalaisen ja amerikkalaisen merimaalauksen kehityksestä 400 vuoden ajalla. Näyttelyä täydentää valikoima meriantiikkia.

Valtaosa teoksista ja esineistä tulee Hampurista professori Peter Tammin valtavasta yksityisestä merimuseosta. Lapsesta saakka kaikkea mereen liittyvää kerännyt Tamm on perustanut yksityisen merimuseon ja tutkimusinstituutin. Museo ja joukko tutkijoita ovatkin tarpeen, sillä intohimoinen keräilijä on luonut kaikki maailman meret kattavan kokoelman.

Tammin kokoelmaa kuvaavat luvut ovat typerryttäviä. Meriaiheisia maalauksia, vesi-

Montague Dawson (1895–1973): ”Lightning” täydessä vauhdissa. Wissenschaftliches Institut für Schifffahrts- und Marinegeschichte GmbH, Hampuri.

Nykyajan meritaide jatkaa usein naturalismin perinnettä kuten tämä Montague Dawsonin teos.

Francis Emil Krause (1837–1900): Kiireinen aamu Mercey-joella
Liverpoolissa. John Nurmisen Säätiö, Helsinki.

Realistinen meritaide 1800-luvun jälkipuolella tavoitti usein meren arjen tunnelman.

väritöitä ja grafiikkaa on yli 5 000 kappaletta aina 1570-luvulta nykypäiviin saakka. Suuria kaikenlaisten ja -ikäisten laivojen pienoismalleja on yli tuhat ja pienempiä, lähes koko laivanrakennuksen historian kattavia miniatyyriläivämalleja on peräti 25 000. Laivamallien joukossa on harvinaisista materiaaleista tehtyjä erikoisuuksia.

Esinekokoelmat kattavat kaikki merielämän puolet: Tammin museossa on laivojen aseita, navigointivälineitä, lippuja, kunniamerkkejä, 450 univormua sekä useiden merenkävijöiden koko jäämistöt. Arkistokokoelmassa on muun muassa 30 000 laivan rakennuspiirustukset, laivojen ruokalistoja, nimikirjoituksia sekä päivä- ja lokikirjoja. Miljoonan valokuvan kokoelmaa täydentää laaja elokuvavalikoima. Meritietoa voi ammentaa 80 000 kirjan kirjastosta.

Tammin museo ei ole julkinen, mutta siihen voi tutustua erikseen sopimalla. Helsingiläisillä on nyt harvinainen tilaisuus tutustua kokoelman hienoimpiin taide-teoksiin, jotka Tamm, suuri Suomen ystävä, on mielihyvin lainannut John Nurmisen Säätiölle. ”Meritaiteen mestareita” -näyttelyssä säätiö on koonnut Tammin kokoelman maalausten rinnalle valikoiman suomalaista meritaidetta. Säätiö on myös tuottanut näyttelykirjaksi perusteellisen teoksen meritaiteen historiasta.

Taiteen tyylejä ja meren arkea

Meritaide on oma taiteenlajinsa, joka asiaan perehtymättömän silmissä helposti näyttää

varsin samankaltaiselta kautta vuosisatojen. Hakasalmen huvilan näyttelyn on tarkoitus esitellä meritaiteen tyylien ja aiheiden suurta kirjoa ja samalla muistuttaa siitä, että auvoisimmankin purjehduskuvan todellisuuteen kuuluivat meren vaarat ja merenkulun raskas arki.

Meritaide muotoutui omaksi erityisalakseen Alankomaissa 1600-luvulla, jolloin pieni maa piti valtameren herruutta. Meritaiteen ensimmäiset hollantilaiset mestarit hallitsivat jo kaikki merimaalarilta vaadittavat taidot. Itsekin seilanneet ja merisotiin osallistuneet taiteilijat tunsivat purjelaivojen rakenteen ja liikkeet kaikilla säillä niin täydellisesti, että he pystyivät kuvaamaan uskottavasti kokonaisen laivaston meritaistelun melskeessä. Meritaiteen aihepiiriin kuuluivat toki myös rauhalliset satamat, rannikot ja merimaisemat.

Merten herruus siirtyi 1700-luvulla Englannille ja samoin meritaiteen suurimmat taitajat asettuivat tuolloin saarivaltakuntaan. Meritaiteella oli paljon tilaajia: laivasto halusi ikuistaa voitokkaat meritaistelunsa ja vauras porvaristo katseli mielellään kaukomailla rikkauksia kuljettavia laivoja myös kotinsa seinillä. Aikakauden taiteilijat yhdistivät töissään alusten, meren

ja purjehduksen oikeaoppisen kuvaamisen klassisen maisemamaalauksen harmonisiin sommitteluperiaatteisiin.

Romantiikka vaikutti 1700-luvun lopulta alkaen myös meritaiteeseen. Kuvissa alettiin korostaa meren dramaattista voimaa ja kuvata myrskyn pauhua tai kuunsiltaa peilitynnellä ulapalla. Laivojen teknisten yksityiskohtien sijaan oltiin kiinnostuneita merimaisemasta sen kauneuden ja sen ilmaisemien tunteiden ja mielentilojen vuoksi. Meren ja laivaelämän kuvaus kehittyi 1800-luvun lopulla yhä naturalisempaan ja realistisempaan suuntaan, kunnes impressionistit toivat myös meritaiteen ihanteeksi hetkellisen valo- ja värivaikutelman välittämisen.

Nykyajan merimaalarit seurailevat usein taitavasti perinteisiä romantiikan ja naturalismin latuja. Vain harva modernisti on keskittynyt meriaiheisiin, mutta muutama esimerkki on näyttelyssä esillä.

Meritaide muistuttaa meren ja merenkulun ratkaisevasta merkityksestä ihmisten elämässä, taloudessa ja politiikassa etenkin varhaisempina vuosisatoina. Merellä ovat kulkeneet niin löytöretkeilijät, siirtolaiset, kauppiat, sotilaat kuin huvimatkaileijatkin. Laiva on vallan ja voiman vertauskuva ja samalla vapauden, rohkeuden ja toivon symboli. Meritaidetta katsomalla nykyihminen voi pohtia omaa suhdettaan mereen, oli se sitten etäinen tai läheinen, pelokas tai rakastava. Meri ei jätä ketään kylmäksi, ainakaan kun on sen keskellä pienessä veneessä...

Meritaiteen mestareita 11.9.–7.12.2003
 Hakasalmen huvila, Mannerheimintie 13
 Auki joka päivä klo 11–18
 Pääsymaksut 7/5/2 euroa.

Willem van de Velde (1633–1707): Englantilaisia sotalaivoja redillä. Wissenschaftliches Institut für Schifffahrts- und Marinegeschichte GmbH, Hampuri.

Ensimmäinen meritaiteen mestari, alankomaalainen Willem van de Velde osallistui itse meritaisteluihin ja osasi siksi kuvata elävästi laivoja meren myllerryksessä.

Teksti: Anne Salminen, tutkija
Kuvat: Helsingin kaupungin museo

Pientä ja painavaa, kaunista ja karheaa

Kaupunginmuseossa on tallessa Helsingin kadonneista taloista kuvien lisäksi monenlaisia osia: ovia, ikkunoita, kahvoja, heloja, uuneja, lattioita, listoja, tapetteja...

Pohjoisesplanadi 17:ssä sijainnut Kauppatorin apteekki oli vuonna 1960 lähes alkuperäisessä 1910-luvun asussaan. Apteekki-interiööri purettiin ja talletettiin kaupunginmuseoon vuonna 1968. Kokonaisuudessaan rakennus purettiin seuraavana vuonna.

Kaupunkikuvassa tapahtuvien muutosten dokumentointi on alusta asti ollut kaupunginmuseon perustehtäviä. Katoavaa Helsingin kaupunkia tallennettiin aluksi pääosin valokuvaamalla, ja ensimmäisenä tehtävään palkattiin Signe Brander. Vuosina 1907–13 hän ikuisti keskustan ja laitakaupunginkin uhattuja puutalomiljöitä. Valokuvien katunäkymät uusine komeine kivitaloineen kertoivat jo tapahtuneesta ja koko ajan käynnissä olleesta muutoksesta suurkaupungiksi, jossa matala puukaupunki sai vähitellen väistyä tehokkaamman ja ajanmukaisemman rakentamisen tieltä.

Rakennusosat valokuvia täydentämään

Aluksi katoavien rakennusten valokuvamista pidettiin riittävänä, eikä purettujen talojen osien tallentamista nähty tarpeelliseksi. Rakennusosakokoelma sai silti alkunsa

jo vuonna 1912, jolloin raatihuone lahjoitti kaupunginmuseolle Erottajan kaivon katokseen kuuluneen tuuliviirin ja vanhassa raatihuoneessa sijainneen vaakuna-kiven vuodelta 1803.

Myllerryksen laajuuteen nähden rakennusosakokoelman kasvu oli niukkaa ja sattumanvaraista. Dokumentoinnin lisäksi kaupunginmuseo pyrki silti myös vaikuttamaan museon tehtäväksi jo 1910-luvulla. Rakennusosat vakiintuivat verkkaan karttuvaksi kokoelmien osaksi 1920–30-luvuilla.

Vuonna 1926 sai alkunsa kaupunginmuseon laaja kaakeliuunikokoelma, johon kuuluu nykyään yli seitsemänkymmentä uunia kaikilta merkittäviltä uunitehtailta. Pelkistettyjen valkoisten kaakeliuunien ja hellakaluunien lisäksi museossa on runsaasti myös koristeellisia ja kookkaita kerätaustyyllisiä 1800-luvun lopun uuneja sekä

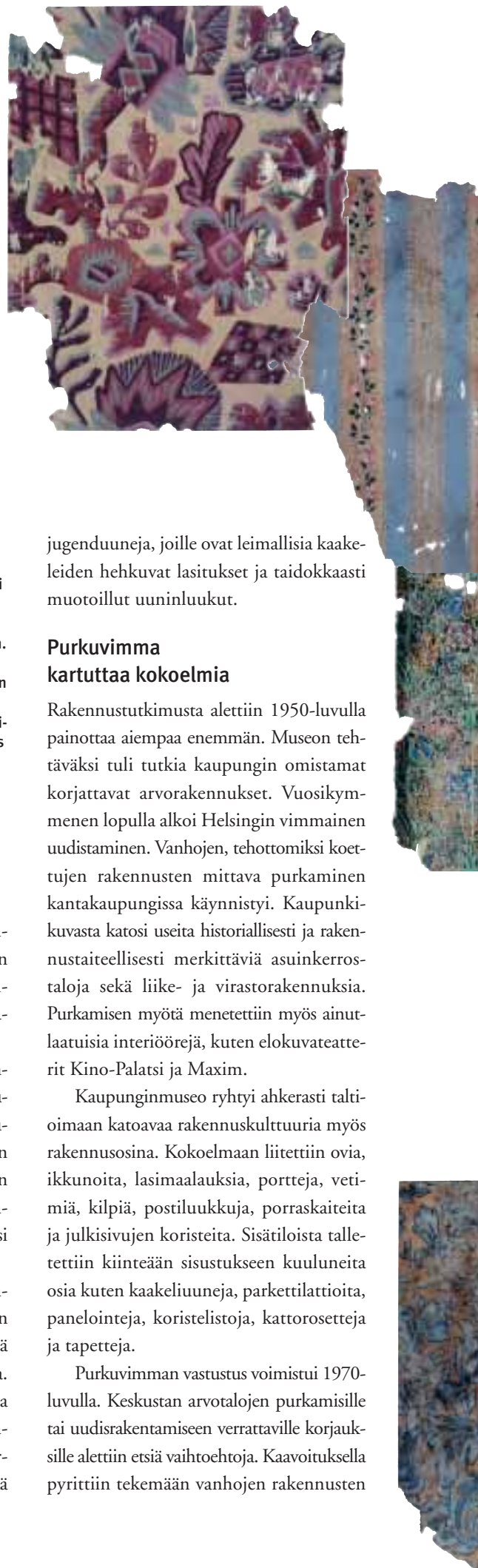
jugenduuneja, joille ovat leimallisia kaakelien hehkuvat lasitukset ja taidokkaasti muotoillut uuninluukut.

Purkuvimma kartuttaa kokoelmia

Rakennustutkimusta alettiin 1950-luvulla painottaa aiempaa enemmän. Museon tehtäväksi tuli tutkia kaupungin omistamat korjattavat arvotakennukset. Vuosikymmenen lopulla alkoi Helsingin vimmainen uudistaminen. Vanhojen, tehottomiksi koettujen rakennusten mittava purkaminen kantakaupungissa käynnistyi. Kaupunkikuvasta katosi useita historiallisesti ja rakennustaiteellisesti merkittäviä asuin- ja virastorakennuksia. Purkamisen myötä menetettiin myös ainutlaatuisia interiöörejä, kuten elokuvateatterit Kino-Palatsi ja Maxim.

Kaupunginmuseo ryhtyi ahkerasti taltiomaan katoavaa rakennuskulttuuria myös rakennusosina. Kokoelmaan liitettiin ovia, ikkunoita, lasimaalauksia, portteja, vetimiä, kilpiä, postiluukkuja, porraskaitteita ja julkisivujen koristeita. Sisätiloista talletettiin kiinteään sisustukseen kuuluneita osia kuten kaakeliuuneja, parkettilattioita, paneelointeja, koristelistoja, kattorosetteja ja tapetteja.

Purkuvimman vastustus voimistui 1970-luvulla. Keskustan arvotalojen purkamisille tai uudisrakentamiseen verrattaville korjauksille alettiin etsiä vaihtoehtoja. Kaavoituksella pyrittiin tekemään vanhojen rakennusten

säilyttäminen omistajille kannattavaksi. Keskustaan ryhdyttiin vielä 1970-luvun kuluessa laatimaan myös ensimmäisiä varsinaisia suojelukaavoja eli asemakaavoja, joissa kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennusten purkaminen kiellettiin.

Laitakaupungin puutaloalueilla purkaminen kuitenkin jatkui. Yksittäisten huviloiden lisäksi menetettiin kokonainen puukaupunginosa, puu-Pasila. Taloudellisen hyödyn tavoittelu korostui Pasilan kohdalla niinkin, että useat purkutaloista museon kokoelmiin hankitut rakennusosat jouduttiin ostamaan purku-urakoitsijoilta.

Vasta 1980-luvulla purkuinto talttui. Rakentamiselle olivat silloin leimallisia kaupungin kiinteistöjen suuret korjaus- ja muutoshankkeet. Näiden myötä museon rakennusosakokoelma edelleen karttui etenkin sisustukseen liittyvillä esineillä, kuten tapetti- ja korkkimattonäytteillä, kaakeliuuneilla ja erilaisilla heloilla. Hotelli Fennian korjauksen yhteydessä saatiin lahjoituksena

hotellin pieniä teknisiä laitteita sekä ovia, kipsikoristeita ja jopa pisuaareja.

Rakennussuojelu pitää osat paikoillaan

Lama lähes pysäytti rakennustoiminnan 1990-luvulla. Myös purkaminen laantui ja säilyttävät menetelmät tulivat suositummiksi korjausrakentamisessa. Syynä olivat paitsi rahapula myös vähitellen omaksutut rakennussuojeluperiaatteet. Rakentamiskulttuurin muutos näkyi myös museon kokoelmiin liitettyjen rakennusosien määrän hätkähdyttävänä pudotuksena. Edelliset kolme vuosikymmentä rakennusosakokoelma oli karttunut jopa kymmenillä esineillä vuosittain, kun purkamisen aiheuttamaa kulttuuriperinnön menetystä oli pyritty edes hieman paikkaamaan kokoamalla talojen osia museoon ikään kuin turvaan ja osin myös talteen, toiveena uudelleen sijoittaminen muihin rakennuksiin.

Rakennussuojelun yhteiskunnallisen merkityksen voimistuessa 1990-luvulla museon rooli rakennusosien suhteen muuttui ratkaisevasti. Nyt kokoelmaa kasvatetaan harkiten ja lähinnä kokonaisuuksia täydentäen, jotta sen avulla voidaan kertoa mahdollisimman monipuolinen tarina Helsingin rakentamisesta ja rakentamisesta. Rakennustutkijoiden lausuntotyön ja korjausneuvonnan päätavoitteena onkin säilyttää rakennusten alkuperäiset osat paikoillaan olennaisena osana arkkitehtonista kokonaisuusmitelmaa ja rakennuksen alkuperäisyyttä.

Koskettava kokoelma

Kaupunginmuseon kokoelmissa rakennusosat muodostavat oman erityislaatuisen kokonaisuutensa. Kokoelmaan kuuluu esineitä pienen pienistä heloitukseen kuuluvista mesinkiosista useiden neliömetrien laajuisiin rautaportteihin, hauraista tapettikerrostuksista satojen kilojen painoisiin julkisivukiviin. Rakennusosissa näkyvät ihmisten ja elämän, usein myös ankarien sääolojen jäljet. Pienet ja suuret kädet ovat kuluttaneet maalin porraskaitteesta ja hioneet puupinnan silkikiseksi. Lähes sata kesää ja talvea kokeneen kattolyhdyn laudoituksesta voi enää vaivoin erottaa häivähdyksen alkuperäistä väriä.

Hertankatu 9 odotti purkamistaan vuonna 1977, jolloin sisäänkäynnin peltikatos ostettiin kaupunginmuseon kokoelmiin.

Jotkin rakennusosat, kuten Sompasaaren näkötorni (kuva sivulla 3), liittyvät kiehtovalla tavalla museon muihin kokoelmiin. Tämä pohjakaavaltaan kahdeksankulmainen paviljonki on merkitty arkistokokoelmaan talletettuun kauniisti väritettyyn 1830-luvun karttaan, kuva-arkiston kokoelmissa on siitä valokuvia 1900-luvun alusta 1950-luvulle, ja huvimajan purkamisen yhteydessä vuonna 1959 yksi seinä päätyi lopulta rakennusosakokoelmaan.

Joistakin kokoelman rakennusosista ei ole mitään taustatietoja. Ne voivat siitä huolimatta kertoa arvokkaita asioita esimerkiksi puun tai kipsikoristeiden pintakäsittelytavoista, ikkunan kulmaliitoksista tai vaikka seinärakenteesta. Lisäksi esimerkiksi tapetit tai ovien ja panelointien pintakäsittelyt tuovat aidot, välillä huikaisevatkin värit ja yksityiskohdat niihin kohteisiin, joista vanhat valokuvat kertovat omalla, mustavalkoisella tavallaan. Rakennusosat muuttavat valokuvien maailman kolmiulotteiseksi ja antavat kuville todellisen mittakaavan. Näyttelyssä rakennusosat luovat mielikuvan kadonneesta rakennuksesta, johon ne alun perin ovat kuuluneet. Missäpä muualla kuin museossa voit haaveilla kadonneesta puu-Pasilasta peräisin olevan ruostuneen peltikatoksen alla ja samalla ihaila Kluuvikadulla sijainneen elokuva-teatteri Maximin sisustukseen kuuluneen lyijylasityön hehkuvia värejä?

Vanhojen tapettien väriloistoa.

Elämäntyö

Helsinkiin hurmaantunut Laura Collan on tehnyt 30-vuotisen uran historianopettajana ja ollut yli 20 vuotta kaupunginmuseon johtokunnan jäsenenä.

Vuonna 1981 Laura Collan, silloin Kontulan yhteiskoulun historianopettaja, tuli Helsingin kaupunginmuseon johtokunnan puheenjohtajaksi kokoomuksen edustajana. Opettajantyö jatkui sittemmin Vesalan ja Ressun lukioissa, mutta vielä koulusta eläkkeelle jäätyäänkin Laura Collan on yhä kaupunginmuseon johtokunnan jäsen. Suurimman osan yli 20-vuotisesta johtokunta-urastaan hän on ollut joko puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana poliittisten voimasuhteiden vaihtelun mukaan.

Kaupunginmuseon johtokunnan pitkäaikaisin jäsen Laura Collan on syntyperäinen helsinkiläinen jo monessa polvessa. Äidin puolelta hän kuuluu Sederholmin sukuun, joten Sederholmin talo oli hänelle luonteva valinta suosikkimuseoksi.

Teksti: Jere Jäppinen, tutkija
Kuva: Helsingin kaupunginmuseo/Esko Toivari

rakkaudesta Helsinkiin

Museo juurruttaa Helsinkiin

Helsinki ja sen historia ovat Laura Collanille, syntyperäiselle helsinkiläiselle, rakkaita. Lähiökoulussa 1970-luvulla työskennellessään hän näki maalta muuttaneiden, ensimmäisen polven helsinkiläisten juuretomuuden. Kontulasta katsoen Helsingin keskusta oli kaukainen ja vieras.

Laura Collan nosti kotiseudun menneisyyden osaksi koulunsa historianopetusta. Kontulasta tehtiin retkiä Helsingin keskusta ja tutustuttiin kaupungin nähtävyyksiin, jotka olivat monille oppilaille tutumpia kuvista ja televisiosta kuin omin silmin nähtyinä.

– Oma kaupunginosa on monelle ’koti-kaupunki’. On vaikea mieltää Helsinki kokonaisuutena ja tuntee koko kaupunki kodikseen, ellei siihen pääse tutustumaan paikan päällä ja sen menneisyyteen museoissa.

Tämän kokemuksensa perusteella Laura Collan näkee myös kaupunginmuseon tärkeimpänä tehtävänä auttaa uusia – ja vanhojakin – helsinkiläisiä juurtumaan syvemmin kotikaupunkiinsa ja siten viihtymään paremmin. Historianopettajana hän ymmärtää museon mahdollisuudet, ja hyvä kentän tuntemus auttaa häntä toimimaan poliittisen luottamusmiehen tehtävässä, välittäjänä kaupunkilaisten ja museon välillä.

Hän iloitsee siitä, että kaupunginmuseo on hänen aikanaan kasvanut ja kehittänyt yhä monipuolisemmaksi ja antoisammaksi Helsingin historian tietopankiksi.

– Jos käy katsomassa kaupunginmuseon koko näyttelyvalikoiman, saa oikein hyvän ja moniulotteisen kuvan Helsingin kehityksestä. Suosittelen sunnuntaivierailuja museoihin. Myös torstai on hyvä tutustumispäivä, koska silloin on vapaa pääsy.

Erityisen lämpimästi Laura Collan muistaa kaupunginmuseon suurhankkeen, Muisti – Aika – Tunne -näyttelytrilogian eri osien avajaisia. Muistoihin on jäänyt myös Ruotsin kuninkaan, kuningattaren ja kruununprinsessan osallistuminen ”Kuningas matkustaa” -näyttelyn avajaisiin 12.6.2000. Henkilökohtaisesti häntä koskettti paljon Suomen museoliiton hänelle myöntämä mitali, jollaisia annetaan harvoin muille kuin museoammattilaisille.

Kaupunginmuseota on Laura Collanin mielestä hänen aikanaan hoidettu hyvin, luotettavasti, tehokkaasti ja ammattitaitoisesti. Nyt uuden johtajan valintaa odotellessa hän toivoo museon toimivan myös tulevaisuudessa samaan tapaan.

– Toivottavasti uusi johtaja on museoalan ammattilainen, joka tajuaa museon osana kaupungin virkakoneistoa ja poliittista päätöksentekoa. Toivon myös tulevalta johtajalta sen tajuamista, että raha ei ratkaise vaan henkinen pääoma – ammattitaito. Sitä kaupunginmuseosta löytyy, siellä ovat maan parhaat museoihmiset.

Johtokunnan tehtävä on toimia myös välittäjänä museon ja kaupunginvaltuuston poliitikoiden välillä, antaa valtuutetuille tietoa museon toiminnasta ja tarpeista ja kertoa museolle poliittisten ryhmien mielipiteistä museon käsittelemien asioiden suhteen. Yleensä yhteistyö on sujunut hyvin. Kaupunginmuseolla on ollut kauan hyvät välit myös kaupunginjohtajiin.

Ylpeä paljasjalkainen

Laura Collanin lapsuudenmaisemat sijaittavat Ullanlinna. Helsingin teknillisen oppilaitoksen rehtorin kuusilapsinen perhe asui Kasarmikadulla. Laura Collan muis-

telee leikkineensä Kirurgin puistossa ja jopa itse sairaalassa, koska sairaalan vahtimestarin lapset olivat leikkiveriteita.

Hän kuuluu myös niihin harvalukuisiin helsinkiläisiin, jotka ovat olleet päiväkodissa jo 1940-luvulla. Hän viihtyi erinomaisesti päiväkotia Sinivuokossa Viiskulmassa.

– Niin hyvin, että minusta olisi tullut lastentarhanopettaja, jos olisin osannut laulaa, leikkiä ja askarrella.

Lasten asiat ovat kiinnostaneet Laura Collania aina. Hän aloittikin luottamusmiesuransa 1970-luvulla lastensuojelu- ja päivähoitolautakunnissa.

Lapsuudenmaisemistaan Laura Collan kaipaa etenkin Kaivopuistoa, jossa lapsena leikittiin ja hiihdettiin. Silloin puisto tuntui paljon suuremmalta ja hiljaisemmalta kuin nyt. Toinen tärkeä paikka oli Uunisaari, jossa vietettiin perheen kanssa kesäpäiviä.

– Uunisaarissa minut laakeroitiin myös ensimmäisen kerran maisteriksi – uima- maisteriksi!

Myöhemmin hänelle tulivat tutuiksi myös Töölö ja Kallio, jonka asukkaana hän on viihtynyt mainiosti jo 1970-luvulta lähtien.

Helsinki on alkanut viime aikoina kiinnostaa Laura Collania aivan uudella tavalla, kun hän on alkanut eläkepäivillään opiskella yliopistossa kansatiedettä. Etenkin kaupunkikulttuurin tutkimus kiehtoo häntä. Ehkäpä hän jatkaa opettajana ja luottamusmiehenä Helsingin parhaaksi tekemäänsä pitkää elämäntyötä vielä kotikaupungin kulttuuriperinnön tutkijana...

Text: Minna Sarantola-Weiss, forskningschef
Bilder: Helsingfors stadsmuseum/Esko Toivari

Familjen Sederholms dopdräkt från år 1828 har en stark anknytning till Helsingfors genom den synliga roll som familjen hade i staden. Den är samtidigt ett på ett klassiskt sätt tilltalande museiföremål. Dräkten är nostalgisk och rörande och dop associeras till ett nytt liv och framtid. Dräkten kommer nära vars och ens individuella upplevelse.

Föremålen berättar om livet i staden

Stadsmuseets samlingar växer enligt en nyss uppdaterad plan som kallas samlingsstrategi.

Den runda siffran en miljon enheter kastas ofta fram när vi talar om hur stora stadsmuseets samlingar är. Samlingarna är stora och de måste vårdas, men vi måste också hela tiden tänka på samlingarnas innehåll. Detta sammanfattas med begreppet insamlingsstrategi, en arbetsform som är allt nödvändigare på ett modernt museum. Strategin behövs för att vi skall kunna hitta bland våra samlingar. Strategin behövs också för att våra samlingar skall vara representativa utan att svämma över magasinens gränser. Samlingarna är alltså också en fråga om resurser.

När vi tänker på museisamlingar, tänker vi oftast på föremål. Och visst finns det föremål på ett museum. De är gamla, de är vackra, slitna, spännande och på alla sätt underbara. Museets samlingar omfattar också mycket annat. Vi har konst som avbildar Helsingfors ur olika infallsvinklar, vi har betyg, menyer, aktiebrev, valreklam, dörrhandtag, fönsterkarmar, staketfragment, kolonner och arkeologiska benskrävar. Dessutom har vi mängder av fotografier. Allt detta talar vi om när vi talar om stadsmuseets samlingar.

Rötterna

Samlingarna har uppstått över en längre

tid. Redan mot slutet av 1700-talet fanns det i staden Helsingfors intresse för att ta tillvara det förflutna. År 1787 meddelade rådmännen Anders Byström och Petter Schwartz att koppartrummor, trumpeter och fana som hade tillhört det upplösta dragonregementet skulle förvaras i stadens drätselkammare. År 1906 grundades stadens Fornminnesnämnd. Då beslöt man att ta emot de föremål som stadsborna skulle erbjuda nämnden.

En uttalad samlingsstrategi formulerades när stadens historiska museum grundades år 1911. Enligt museets reglemente

skulle man särskilt ta till vara, vårda och skildra sådant som skulle belysa bildningens och det ekonomiska livets utveckling i Helsingfors. På den vägen är vi även idag. Helsingfors stadsmuseum dokumenterar den andliga och materiella kulturen inom Helsingfors stads område.

Andra berättelser

Museets samlingar har ett värde i sig som en dokumentation av det förflutna. Vi kan se på föremålen i museiutställningen och beundra tidigare generationers skicklighet eller begrunda vardagslivets hårdhet.

Livet i marginalen är svårt att nå. Konstnären Oiva Viinipuro (1915–1990) arbetade på en bensinstation i Gräsviken och dokumenterade sin näromgivning. Han förevigade stämningen på Mimmin baari som enligt rykten samlade till sig småkriminella element. Menun på baren bestod för det mesta av billig korv och öl. Akvarell år 1946.

Föremålen kan dock berätta mycket annat. Föremålen och den materiella omgivningen är intimt införlivade i samhällets förändringsprocess. Tänk bara vad spridningen av näsdukar, underbyxor eller kylskåp berättar om förändringen av livsvillkoren och de normer som reglerar vårt liv. Den materiella världen är också en del av människans kommunikativa repertoar. Valet av mat, musik och mode ger information om vår sociala och kulturella tillhörighet på ett sätt som det skulle vara svårt eller åtminstone ta en lång tid att överföra verbalt.

Vad är värdefullt?

Det är viktigt att hela tiden fråga sig vad våra samlingar berättar om det förflutna. Vad har vi valt att ta till vara och varför är vissa fenomen skrämt representerade? Hurdan bild av livet på 2000-talet kommer kommande generationer att få när de besöker museets utställningar på 2090-talet? Kan vi ta tillvara den känsla av snabb urbanisering, tillväxt och internationalisering som idag präglar Helsingfors? Kan olika socialgrupper, män, kvinnor och barn av olika åldrar och av olika etniska grupper

identifiera sig, känna igen farfars levnadsberättelse? Majoriteten av helsingforsare bor sedan länge i förorter. Är deras historia med i stadsmuseets samlingar? Dessa är exempel på frågor som sysselsätter samlingsstrategen.

Man kan säga att vi – liksom de flesta andra stadsmuseer – har dokumenterat den urbana medelklassens liv rätt väl. Det är lätt att ta tillvara det allmänt accepterade och festliga. Däremot är det mycket svårare att nå det vanliga vardagsslitet, fattigdom, utslagning och samhällets olika marginal. Det kan också vara svårt att greppa det som händer i samtiden. Först tiden ger det perspektiv som behövs för att se vad som var omvälvande på sikt.

I dagens globala värld finns det ytterligare en utmaning. Förr hade föremålsbeståndet ofta en tydlig lokal prägel. Den håller på att försvinna. Ett par Lewis jeans är ett par Lewis jeans vare sig det tas till vara i Helsingfors eller i Beijing. Det gäller för oss att fundera över hur staden Helsingfors och livet i staden skiljer sig från övriga urbana centra här hemma och utomlands.

Samlingsstrategin är därför i sista hand en strategi för hur vi identifierar och tar till vara Helsingfors och helsingforsarnas identitet.

Portföljen användes av en gymnasist under krigsåren. Den vittnar om bildningens betydelse i samhällsbygget men också om knappa materiella villkor. Skulle man idag använda ett så slitet föremål?

Teksti: Jaakko Ojanne, tutkija

Kuvat: Helsingin kaupunginmuseo/Jaakko Ojanne

Mannerheimin lahja Suomen kansalle niin sodan kuin rauhan aikana on saanut komean, Emil Wikströmin laatiman reliefin Töölön sairaalan, entisen Punaisen Ristin sairaalan, käytävälle. Sairaala rakennettiin 1932 ja se toimi myös sotasairaalaan vuosina 1939–45.

Korpikirjailija Ilmari Kianto asui Mariankatu 24:ssä, johon Suomussalmi-seura asetti komean muistolaatan vuonna 1984.

Eugen Schaumanin muistolaatan monet tietävät mutta harvat ovat nähneet.

Muistolaatat tuovat historian ihmisten tasolle

Kaupunginmuseon toteuttama muistolaattojen luettelointi on tuonut esiin monien tuttujen, katumaisemaan kuuluvien muistokirjoitusten lisäksi koko joukon unohtuneita, piiloon jääneitä menneisyyden jälkiä.

Helsingin kaupunginmuseo ryhtyi vuoden 2002 syyskuun alusta kokoamaan tietokantaa kaupungista löytyvistä muistolaatoista. Koskaan aikaisemmin vastaavaa inventointia ei ole tehty. Vaikka joistakin kohteista tietoja oli niin museon omissa kuin muissakin tietokannoissa, tieto oli sirpaleista. Tallessa ei useimmiten ollut myöskään tietoja siitä, kuka tai mikä taho kunkin muistolaatan taustalla oli.

Tehtävää työllistettiin suorittamaan tutkija Jaakko Ojanne, taustaltaan toimittaja-käsikirjoittaja. Nyt koossa on noin 400 erilaista muistolaattaa, -kaiverrusta ja reliefiä. Erilaista taustatietoa kohteista on koossa parin mapin verran ja lisää haetaan jatkuvasti.

On ollut erittäin palkitsevaa havaita, että hanke on suuren yleisön piirissä otettu hyvin innostuneesti vastaan. Projektin alkaessa monet paikallislehdet innostuivat kirjoitta-

maan asiasta. Tämä poiki runsaasti vihjeitä ja taustatietoja. Tämä onkin ollut korvaamattomaksi avuksi, sillä osa muistolaatoista on suoranaisesti piilossa tai ainakin niin huomaamattomissa, että vihjeet ovat tarpeen.

Monet laatat katseilta piilossa

Kuuluisin yleisön katseelta suojassa ja rakennuksen kätköissä oleva muistolaatta lienee Eugen Schaumanin muistolaatta Valtioneuvoston linnan portaissa. Laatta on mustaa graniittia. Koristeena on Suomen leijona ja laatasta Schaumanin nimen lisäksi teksti *"Se Pro Patria Dedit"* – kuollut isänmaan puolesta sekä päivämäärä 16.6.1904. Tuolloin Schauman ampui jotakuinkin sillä kohdalla kenraalikuvernööri Nikolai Ivanovits Bobrikovin.

Laatan teksti selittynee sillä, että itse ampumipaikalla kuoli ainoastaan Eugen

Schauman itse. Hän ampui kenraalikuver-
nööriin kolme laukausta, joiden haavoit-
tamana tämä menehtyi myöhemmin sairaa-
lassa. Näiden laukausten jälkeen Schauman
ampui kahdesti itseään kuolettavasti sydän-
alaan. Laatta asetettiin paikalleen 11.8.1933
ja tänä vuonna se siis tulee olleeksi sijoil-
laan tasan 70 vuotta.

Suomen itsenäisyysjulistuksen antami-
nen 6. joulukuuta 1917 tapahtui vanhassa
Heimolan talossa, joka purettiin vuonna
1969. Eduskunta toimi talossa vuosina
1911–30. Tästä muistuttaa paikalla sijait-
sevan uudisrakennuksen seinässä katutasolla
kuparireliefi, jossa on Henrik Tikkasen laa-
tima kuva vanhasta Heimolasta. Osoite on
Yliopistonkatu 5. Sen sijaan alkuperäinen
harmaagraniittinen muistotaulu, jossa ker-
rotaan myös itsenäisyysjulistuksen anta-
misesta löytyy rakennuksen sisältä. On
mentävä hissillä 8. kerrokseen, jossa laatta
on hissien vieressä. Samaan yhteyteen on
kiinnitetty myös Kamelin korttelista lyhy-
esti kertova kuparitaulu.

Olympiastadionillakin on omat piilot-
telijansa. Pitäisi oikeastaan olla vip-vieras
löytääkseen amerikansuomalaisten jyhkeän
graniittilaatan, joka on vip-katsomon por-
taikossa. Laatta tuli Yhdysvalloista vuonna
1938 muistutuksena amerikansuomalaisten
merkittävstä panoksesta Stadion-keräyk-
sessä vuosina 1934–38. Paaden ovat tehneet
kivityöläiset Quincyn kaupungissa lähellä
Bostonia. Laatassa on teksti: *”Mikä on kutsu
kansallasi, siinä sullakin osasi”*. Tätä laat-
taa vastapäätä on kiinnitetty Helsingin kau-
punginjohtajan ja kansainvälisen olympia-
komitean jäsenen Erik von Frenckellin reliefi,
joka paljastettiin Stadion-säätiön täyttäessä
40 vuotta 16. marraskuuta 1967.

Piilossa kadunkulkijoilta on sekin ku-
parilaatta, joka kertoo katolisen Pyhän
Henrikin katedraalin kirkkosalin seinässä
paavi Johannes Paavali II:n vierailusta siellä
6. päivänä kesäkuuta 1989. Kohta kirkosta
kadulle astuttuaan voi havaita, että lukuisat
muistolaatat voi löytää kadulta ja muilta-
kin julkisilta paikoilta.

Tehtaankatu 4:ssä, vastapäätä Venäjän
federaation suurlähetystöä, on muistolaatta
talossa vuosina 1908–19 asuneelle presi-

dentti K. J. Ståhlbergille sekä laatta, jolla
kunnioitetaan vuonna 1967 lääketieteen
Nobelin palkinnon saanutta Ragnar Gra-
nitia. Koska Granit teki elämäntyönsä pal-
jolti ulkomailla ja asui Ruotsissa, häntä ei
aina muisteta suomalaisena nobelistina.
Hän kuitenkin vietti lapsuutensa Oulun-
kylässä ja kävi koulunsa Helsingin ruotsa-
laisessa Norssissa. Hän asui vanhuutensa
Tukholmassa, mutta vietti kesänsä Korp-
poon Vikminnessä ja oli elämänsä lop-
puun saakka Suomen Lääkäriliiton jäsen.

Ei nobelisti, mutta merkittävä suoma-
laisen kasvitieteen ja ravitsemusopin uran-
uurtaja, professori Toivo Rautavaara on
häinkin saanut oman, hiukan vaatimatto-
man laattansa vanhan kotitalonsa seinään
osoitteeseen Mannerheimintie 56. Loimaan
harmaagraniittia oleva laatta asetettiin sijoil-
leen ilman seremonioita syksyllä 1999.

Historiaa kätöksä laatan sisällä

Muistolaattojen taustojen selvitys tuo myös
yllättävää ja piilossa ollutta lisätietoa. Presi-
dentti Mauno Koivisto paljasti Helsingin
rautatieasemalla 19. joulukuuta 2000 kello
20.00 Kyösti Kallion komean muistolaatan.
Se on asetettu paikalle, jolla kotiinsa eläke-
päiviä viettämään lähdössä ollut Kallio tar-
kalleen 60 vuotta aikaisemmin oli vaipunut
kuolleen marsalkka Mannerheimin käsi-
varsille.

Päättäpäin ei voi nähdä, että laatassa on
ilmatiivis lokero, jonne on kätkeyty vuonna
2000 käytössä olleet metallirahat, kopiot
marsalkka Mannerheimin muistelmien niistä
sivuista, jotka käsittelevät tuota tapausta ja
rautatieasemaa esittelevä teos.

Tällainen kätkö muistuttaa siitä, että
viime kädessä mitään ikuista ei ole ole-
massa. Piilo on laitettu sitä ajatusta seuraten,
että joskus koko asemarakennus ja kau-
punkki saattavat olla vain tarina historian
hämärästä. Voihan olla niin, että jonakin
päivänä joku tutkija jossakin preparoi tuota
mahdollisesti maan povesta löytyvää muisto-
laattaa. Kenties – vai tulisiko pikemminkin
sanoa toivottavasti – hän silloin löytää tämän
kätkön. Toivottavasti löytö antaa hänelle
sellaista tietoa, jota silloin etsitään.

Lotta Svärd -järjestön legendaarinen
johtajatar Fanni Luukkonen on niittä
harvoja naisia, joille on asetettu
muistolaatta. Se kiinnitettiin hänen
vanhan kotitalonsa Tehtaankatu
21:n seinään vuonna 1995.

Helsingin vanhimman kivitalon
seinässä on Katariinankadun puolella
marmorilaatta. Sen asettivat vuonna
1965 paikolleen Helsingin Nuor-
kauppakamarin uutterat nuoret liike-
miehet. Peruste oli se, että Johan
Sederholmia voidaan pitää ”Suomen
ensimmäisenä nuorena, aloiterikkaana
ja menestyneenä liikemiesenä”.

Kyösti Kallion muistolaatan kätöksä
lepää tietoa tulevaisuuden tutkijoille.

Kauan sitten kaikuneita säveliä

Jouluksi ilmestytävä Narinkka 2003 on omistettu Helsingin musiikinhistorialle. Kirjassa tutustutaan muun muassa kaupungin Ruotsin vallan aikaiseen, tähän asti tunnettua rikkaampaan musiikkielämään sekä pianoihin helsinkiläiskodeissa 1800-luvulla. Kaupunginmuseon musiikkikokoelmia esitellään monipuolisesti.

Virtuaalimuseo uudistunut

Kaupunginmuseon kotisivun www.hel.fi/kaumuseo kautta on käynti uudistuneeseen Virtuaalimuseoon. Kadonneen 1700–1800-lukujen vaihteen Helsingin maisemat ovat nyt entistä eloisampia. Kaupungissa voi liikkua avatar-hahmojen kintereillä ja kurkistaa vaikkapa kauppias Goviniuksen kellariin.

Lauttasaari, Meilahti ja Malminkartano kirjoissa

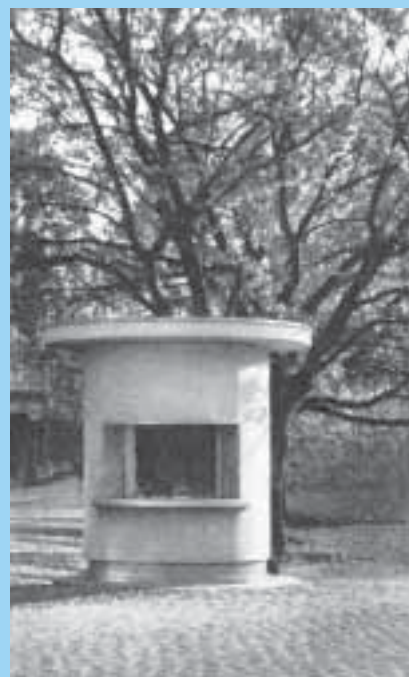
Kaupunginmuseo on julkaissut inventoinnin **Lauttasaaren** modernin asuntoarkkitehtuurin leimaamasta rakennuskannasta sekä tutkimuksen Meilahden huvilan 12 rakennushistoriasta. Museon kustantamana on ilmestynyt myös Risto Kauton teos ”Malminkartano, luutnantin puustelli – lehtiä Malminkartanon historiasta”, joka kertoo Malminkartanon vaiheista 1500-luvulta nykyaikaan.

Kävelen kioskeille ja linnavuorelle

Kaupunginmuseon arkeologi johdattaa reippaalle maastokävelyllä Vartiokylän linnavuorelle lauantaina 6.9. klo 12. Retkelle lähdetään osoitteesta Linnavuorentie 7.

Keskustan kioskiarkkitehtuuria esittelevälle kierrokselle puolestaan kokoonnutaan lauantaina 13.9. klo 13 Vanhan kauppahallin pohjoispäässä olevalla kioskillä.

Harmoni ja pulpetit kutsuvat laulamaan

Koulumuseon suosittuja lauluiltoja on syksyllä peräti kolme. Yleisön toivomuksesta syyslaulujen 23.10. jälkeen lauletaan myös joululauluja 4.12. Lisäksi järjestetään ruotsinkielinen lauluilta 13.11.

Museonystävien ohjelmaa

Helsingin kaupunginmuseon ystävät vierailevat syksyn aluksi Espoossa Glimsin talomuseossa ja erään keräilijän yksityisessä sotamuseossa. Myöhemmin syksyllä ystäville on luvassa erityisopastukset ”Horisontissa Helsinki”- ja ”1809 – eri teille”-näyttelyissä. Joulun alla nautitaan glögiä Ruiskumestarin talon pihamaalla.

Museonystävien jäseneksi voi liittyä kaupunginmuseon kotisivujen Palvelut-sivun kautta tai noutamalla esitteen ja liittymislomakkeen jostakin kaupunginmuseon näyttelypisteestä.

Ruotsin vallan viimeisinä vuosina, 1700- ja 1800-lukujen vaihteessa, kaupungin torilla sijaitsi savella tiivistetty puulaari, jota käytettiin ehkä hevosten juottokaukalona.

Kenties torimatkalaiset vaihtoivat sen äärellä kuulumisia ja polttivat piipullisen.

Maaliskuisena aamuna 1808 venäläiset sotilaat valloittivat Helsingin - valta oli vaihtumassa. Juottokaukalon vesi kelpasi varmasti myös kasakoiden hevosille.

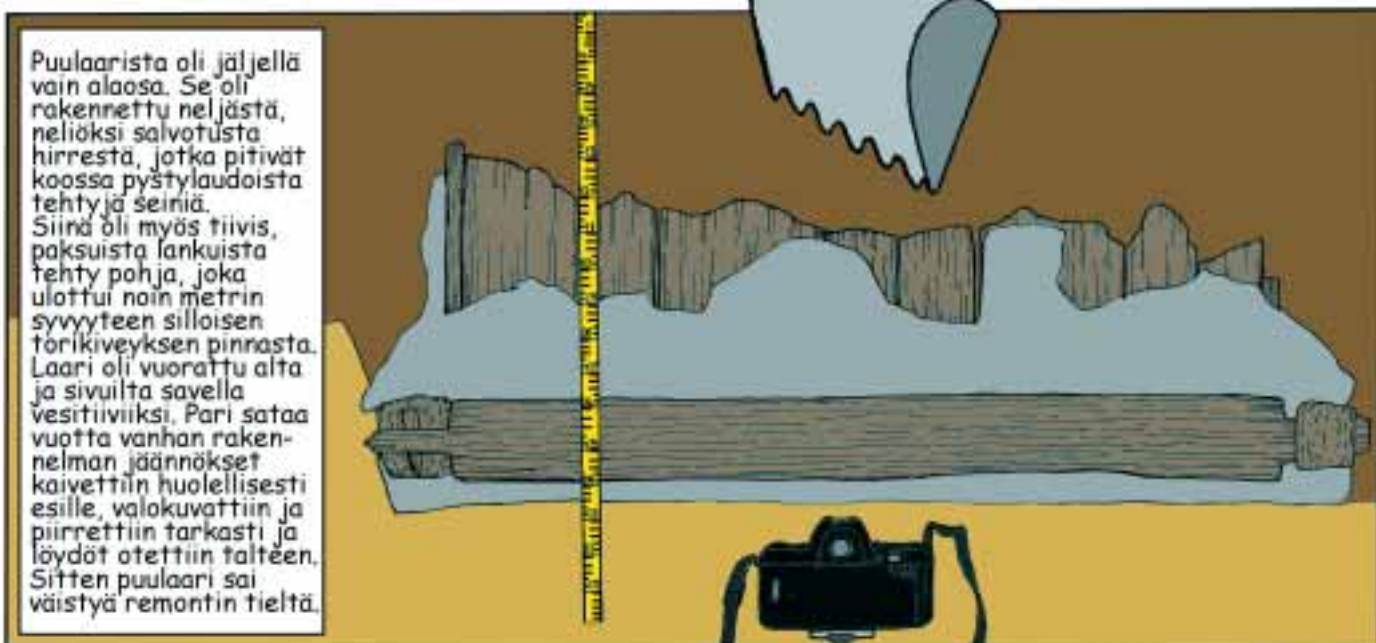

Koettelemukset jatkuivat. Marraskuisena yönä 1808 Suurkadun varrella syttyi tulipalo. Paloa vastaan taisteltiin urheasti, ja kaikki vesi oli taatusti tarpeen. Sammutusyrityksistä huolimatta neljäsosa kaupungista paloi poroksi.

Ehkäpä juuri palon jälkiä raivattaessa puulaariin kipattiin kaikenlaista roskaa: pullojen ja juomalasiensirpaleita, rautapatajien kappaleita, astioiden ja nahkakenkien palasia. Kuin vallanvaihdoksen vertauskuvana roskien sekaan joutui myös ruotsalainen ja venäläinen raha.

Puulaari paraatipaikalla

In her leading article, temporary museum director Tiina Merisalo thanks her predecessor, museum director Leena Arkio-Laine, who retired in the beginning of August 2003 after an over 30-year-long museum career. She was director of the Helsinki City Museum since 1991. Her time as director was marked by her strong and colourful personality, ambition and energy, which encouraged the museum staff to achieve a series of successes. Her retirement leaves the new director and the museum workers in a challenging situation.

The year 2003 is the 300th anniversary of St. Petersburg, which is remembered also at the Helsinki City Museum. The Museum opens two exhibitions that explore the meeting of East and West in Helsinki. A new exhibition "1809 – Parting Ways" was opened in the Sederholm House in June. The exhibition starts from the dramatic years 1808–09 when Russians conquered Finland and made it a part of the Empire as an autonomous Grand-Duchy. Helsinki became the most important scene of the Finnish history as it was made capital in 1812. The consequences of the year 1809 are presented in the exhibition with a choice of finest objects in the Museum's collection.

During the autumn, a parallel exhibition "Russian Spirit in Helsinki" about the Russian influence on the population, culture and traditions of the Finnish capital will be shown in St. Petersburg as part of the official Finnish programme celebrating the jubilee year.

An extensive collection of art related to sea will be presented in the Hakasalmi Villa in the autumn. The exhibition "Masters of Maritime Art", produced by the John Nurminen Foundation, offers a view over four centuries of maritime painting. Most of the works of art and objects come from Hamburg, from the immense private maritime museum of Professor Peter Tamm.

Parts of demolished buildings are a most peculiar sector of the Museum's collections. The Helsinki City Museum has documented the changing townscape

since the early 1900's not only by photographing but also by collecting, for instance, doors, windows, gates, ceilings, panels, wallpapers, floors and decorative details of façades. The collection grew fast especially from the 1950's to the 1970's when numerous old buildings were pulled down in Helsinki. Today, the collection gives a unique opportunity to see the colours and proportions of the vanished buildings and interiors otherwise documented only in black-and-white pictures.

The Helsinki City Museum collects objects according to a plan called collection strategy. The curators are constantly concerned about how well the Museum's collections reflect the reality of the City. Because a museum cannot store everything, the choosing of objects is a crucial task. Each object should have a story to tell, a story that reveals something important of its time and the people that made or used it.

Laura Collan has made a very long career both as a teacher of history and as chairman and vice chairman of the Museum Board. She is content looking back at the past development of the City Museum and wishes that the Museum will go on offering the dwellers of Helsinki deep and rich presentations of the City's history. She trusts firmly in the professional skills of the Museum's staff.

The history of the City is preserved also in an ever-growing multitude of commemorative placards on the walls of buildings. These have never been inventoried before although people are more and more interested in them. In order to better answer the frequent inquiries, the Museum started a project which has now resulted in a database containing pictures and background information of nearly 400 commemorative placards.

Our comic strip archaeologist presents us this time the remains of a large water trough for horses found in one of the most prestigious places of the country, namely in the cellar under the Government Palace. Originally, the trough lay in the tiny market square of Helsinki at the turn of the 18th and 19th centuries.

Helsinki City Museum
Sofiankatu 4, tel. 169 3933
Open Mon–Fri 9 am–5 pm, Sat–Sun 11 am–5 pm
Helsinki Horizons
At Kino Engel 2 video films about Helsinki.
Museum Shop.

Street Museum
Sofiankatu, open 24h, free admission
30.11.–6.1.2004 Traditional Christmas street decorations.

Hakasalmi Villa
Karamzininkatu 2, tel. 169 3444
Open 11.9.–7.12. daily 11 am–6 pm
Masters of Maritime Art
Entrance fee 7/5/2 euros.

Sederholm House
Aleksanterinkatu 16–18, tel. 169 3625
Open Wed–Sun 11 am–5 pm
1809 – Parting Ways

Burgher's House
Kristianinkatu 12, tel. 135 1065
Open from 10 October Wed–Sun 11 am–5 pm
30.11.–5.1.2004 Traditional Christmas decorations.

Tram Museum
Töölönkatu 51 A, tel. 169 3576
Open from 17 September Wed–Sun 11 am–5 pm

School Museum
Kalevankatu 39–41, tel. 3108 7066
Open from 4 September Sun–Thu 11 am–5 pm

Power Station Museum
Hämeentie 163, tel. 3108 7064
Open 4 June–31 August Wed–Sun 11 am–5 pm

Tuomarinkylä Museum & Children's Museum
Tuomarinkylän kartano, tel. 728 7458
Open Wed–Sun 11 am–5 pm
30.11.–5.1.2004 Christmas decorations in the manor.

Worker Housing Museum
Kirstinkuja 4, tel. 146 1039
Open 2 May–28 September Wed–Sun 11 am–5 pm

Virtual Museum & homepages of the City Museum
www.hel.fi/kaumuseo

Entrance fee
3/1,50 euros, children under 18 free.
On every Thursday the admittance is free for everyone. In Hakasalmi Villa special entrance fees during the maritime art exhibition. Entrance to the events is included in the museum entrance fee, if not otherwise mentioned.

Please note!
The museums and Museum Shop are closed on Independence Day 6 December and Christmas 24–26 December and will close at 3 pm on 23 December.

Helsingfors stadsmuseum hösten och vintern 2003

Museum	Utställning
Helsingfors stadsmuseum Sofiegatan 4, tel. 169 3933 Öppet må–fre kl. 9–17, lö–sö 11–17	Helsingfors vid horisonten Kino Engel 2: videofilmer med Helsingforsmotiv. Museibutik. Bildarkiv må och to kl. 10–15. 28.8. Konstens natt. Fritt inträde kl. 17–22. Folkdans och -musik kl. 19–21.
Gatumuseet Sofiegatan, öppet dygnet runt.	28.8. Konstens natt. Folkdans och -musik kl. 19–21. 30.11. Advent inleds kl. 12.00. Det traditionella öppnandet av jultiden på stadsmuseet. 30.11.–6.1.2004 Gammaldags julgata.
Villa Hagasund Karamzinsgatan 2, tel. 169 3444 Öppet 11.9.–7.12. dagligen kl. 11–18	Marinkonstens mästare 11.9.–7.12.2003 Inträdesavgift 7/5/2 euro.
Sederholmska huset Alexandersgatan 16–18, tel. 169 3625 Öppet ons–sö kl. 11–17	1809 – skilda vägar 28.8. Konstens natt. Fritt inträde kl. 17–22. 30.11. Advent inleds. Stjärngossarna kl. 13. Fritt inträde.
Sprutmästarens gård Kristiansgatan 12, tel. 135 1065 Öppet fr.o.m. 8.10. ons–sö kl. 11–17	30.11. Advent inleds kl. 12–16. Stjärngossarna kl. 14.30. Fritt inträde. 30.11.–5.1.2003 Huset i traditionell juldräkt.
Spårvägmuseet Tölögatan 51 A, tel. 169 3576 Öppet fr.o.m. 17.9. ons–sö kl. 11–17	19.10. och 16.11. Sibelius-Akademins elevkonsert kl. 15.
Skolmuseet Kalevagatan 39–41, tel. 3108 7066 Öppet fr.o.m. 4.9. sö–to kl. 11–17	23.10. Skolsånger om hösten och vintern. Allsång på finska kl. 18–20. Fritt inträde. 13.11. Nu ska vi sjunga. Allsångskväll på svenska klo 18–20. Fritt inträde. 4.12. Skolsånger om julen. Allsång på finska kl. 18–20. Fritt inträde.
Kraftverksmuseet Tavastvägen 163, tel. 3108 7064 Öppet 4.6.–31.8. ons–sö kl. 11–17	
Domarby museum Domarby gård, tel. 728 7458 Öppet ons–sö kl. 11–17	28.8. Konstens natt. Program för hela familjen kl. 17–20, musik i parken till kl. 21.30. Fritt inträde. 30.11.–5.1.2004 Julstämning på herrgården.
Barnmuseet Domarby gård, tel. 728 7458 Öppet ons–sö kl. 11–17	Barnens stad 19.11.–17.12. Julkurs på finska för 7–10-åringar på onsdagar kl. 14–15.30. 30.11. Advent inleds kl. 12–15. Julpyssel för hela familjen. Fritt inträde.
Arbortarbostadsmuseet Kristinegränden 4, tel. 146 1039 Öppet 2.5.–28.9. ons–sö kl. 11–17	
År 2004 förändras öppettiderna i de flesta filialerna av stadsmuseet.	
Inträdesavgifter 3/1,50 euro, fritt inträde för alla under 18 år. Varje torsdag fritt inträde. Tillträde till evenemangen med museets inträdesbiljett, ifall ej annat anges.	
Observera! Museerna och Museibutiken håller stängt på självständighetsdagen 6.12. och på julen 24.–26.12. och stängs 23.12. kl. 15.00.	

Helsingin kaupunginmuseon syksy ja talvi 2003

Museo

Näyttely

Helsingin kaupunginmuseo
Sofiankatu 4, puh. 169 3933
Auki ma–pe klo 9–17, la–su 11–17

Horisontissa Helsinki
Kino Engel 2: Helsinki-aiheisia videoita. Museokauppa. Kuva-arkisto ma ja to klo 10–15.
28.8. Taiteiden yö. Vapaa pääsy klo 17–22. Kansantanssia ja -musiikkia klo 19–21.

Katumuseo
Sofiankatu, auki läpi vuorokauden.

28.8. Taiteiden yö. Kansantanssia ja -musiikkia klo 19–21.
30.11. Adventin avaus klo 12.00. Kaupunginmuseon joulukauden perinteiset avajaiset.
30.11.–6.1.2004 Vanhanajan joulukatu.

Hakasalmen huvila
Karamzininkatu 2, puh. 169 3444
Auki 11.9.–7.12. joka päivä klo 11–18

Meritaiteen mestareita 11.9.–7.12.2003
Pääsymaksu 7/5/2 euroa

Sederholmin talo
Aleksanterinkatu 16–18, puh. 169 3625
Auki ke–su klo 11–17

1809 – eri teille
28.8. Taiteiden yö. Vapaa pääsy klo 17–22.
30.11. Adventin avaus. Tiernapojat klo 13. Vapaa pääsy.

Ruiskumestarin talo
Kristianinkatu 12, puh. 135 1065
Auki 8.10. lähtien ke–su klo 11–17

30.11. Adventin avaus klo 12–16. Tiernapojat klo 14.30. Vapaa pääsy.
30.11.–5.1.2004 Talo perinteisessä jouluasussa.

Raitioliikennemuseo
Töölönkatu 51 A, puh. 169 3576
Auki 17.9. lähtien ke–su klo 11–17

19.10. ja 16.11. Sibelius-Akatemian oppilaskonsertti klo 15.

Koulumuseo
Kalevankatu 39–41, puh. 3108 7066
Auki 4.9. lähtien su–to klo 11–17

23.10. Syksyn ja talven koululaulut. Yhteislauluilta klo 18–20. Vapaa pääsy.
13.11. Nu ska vi sjunga. Yhteislauluilta ruotsiksi klo 18–20. Vapaa pääsy.
4.12. Joulun koululaulut. Yhteislauluilta klo 18–20. Vapaa pääsy.

Voimalamuseo
Hämeentie 163, puh. 3108 7064
Auki 4.6.–31.8. ke–su klo 11–17

Tuomarinkylän museo
Tuomarinkylän kartano, puh. 728 7458
Auki ke–su klo 11–17

28.8. Taiteiden yö. Ohjelmaa koko perheelle klo 17–20, musiikkia puistossa klo 21.30 asti. Vapaa pääsy.
30.11.–5.1.2004 Joulutunnelmaa kartanossa.

Lastenmuseo
Tuomarinkylän kartano, puh. 728 7458
Auki ke–su klo 11–17

Skidit tsiigaa stadii – Lasten kaupunki
19.11.–17.12. Joulukurssi 7–10-vuotiaille keskiviikkoisin klo 14–15.30.
30.11. Adventin avaus klo 12–15. Jouluasutusta koko perheelle. Vapaa pääsy.

Työväenasuntomuseo
Kirstinkuja 4, puh. 146 1039
Auki 2.5.–28.9. ke–su klo 11–17

Useimpien kaupunginmuseon näyttelypisteiden aukioloajat muuttuvat vuonna 2004.

Pääsymaksut

3/1,50 euroa, alle 18-vuotiaat ilmaiseksi. Torstaisin vapaa pääsy. Hakasalmen huvilassa eri pääsymaksut meritaidenäyttelyn aikana. Tapahtumiin pääsee museon pääsymaksun hinnalla, ellei toisin mainita.

Huomio! Museot ja Museokauppa ovat kiinni itsenäisyyspäivänä 6.12. ja jouluna 24.–26.12. ja suljetaan 23.12. klo 15.00.

Helsingin kaupunginmuseo

PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Puh. (09) 169 3933, fax (09) 667 665

Helsingfors stadsmuseum

PB 4300
00099 HELSINGFORS STAD
Tel. (09) 169 3933, fax (09) 667 665

Helsinki City Museum

P.O. Box 4300
FIN-00099 CITY OF HELSINKI
Tel. +358 9 169 3933, fax +358 9 667 665

www.hel.fi/kaumuseo